

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Надя Петрова Чернева**

Катедра „Руска филология“, Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“

относно материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност **„професор“**

на СУ „Св. Климент Охридски“

по област на висше образование област на висше образование 2. Хуманитарни науки

професионално направление 2.1. *Филология (Руски език – Лингводидактика и превод)*

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ №РД 38-195 от 25.04.2023 г. съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност **„професор“** по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Руски език – Лингводидактика и превод), обявен за нуждите на *Катедрата по руски език* на СУ „Св. Климент Охридски“.

В конкурса за „професор“, обявен в Държавен вестник, бр. 24/17.03.2023 г. и на интернет-страницата на СУ „Св. Климент Охридски“, единствен кандидат е доц. д-р Илка Бирова, преподавател в същата катедра.

Представеният от доц. д-р Илка Бирова комплект документи и материали на хартиен и електронен носител по обем и научна проблематика е в пълно съответствие с профила на конкурса, с Правилника за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за неговото прилагане, както и с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

За настоящата хабилитационна процедура доц. д-р Илка Бирова е приложила общо 1 монография, 1 учебно помагало, 48 статии в областта на лингводидактиката и превода и превод на 4 книги, демонстриращи разнообразен и богат научен, преподавателски и преводачески опит. Публикациите са апробирани като доклади в научни конференции и публикувани в национални и международни специализирани издания. Впечатляващ е броят на цитиранията, отразяващ разпознаваемостта на научноизследователската дейност на кандидата. Представените научни трудове не са използвани в предходни процедури за научно или академично израстване.

Натрупаният богат научен и преподавателски опит са отлична предпоставка за разгръщане на творческата енергия на доц. д-р Илка Бирова и в реализацията на национални об-

разователни и научноизследователски проекти и един международен (общо 7, на 4 от които е и научен ръководител).

Справката за спазване на минималните национални изисквания за заемане на длъжността „професор“ показва наличие на значително по-висок брой точки (1085) като наукометрия по различните групи показатели, далеч надхвърлящ необходимия минимум.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Доц. д-р Илка Бирова е завършила СУ „Св. Климент Охридски“, дипломиран магистър по руски език и литература, преподавател в средните училища и преводач с руски език; с втора специалност – Български език и с допълнителна квалификация „Учител по английски език в средните училища“, като през годините повишава квалификацията си като преподавател по руски език в квалификационни курсове в България и чужбина. От 2000 г. е доктор по педагогика – Методика на обучението по руски език, а през 2006 г. е избрана за доцент на СУ „Св. Климент Охридски“. Повече от 30 години работи като преподавател и изследовател в Катедрата по предучилищна педагогика и Катедрата по руски език. Сред многобройните ѝ авторски лекционни курсове за бакалаври и магистри са: *Методика на ранното чуждоезиково обучение в специалности НУПЧЕ и ПУПЧЕ* във Факултета по науки за образованието и изкуствата; *Игрово взаимодействие в РЧЕО в началното училище*; *Преводът като интеркултурен диалог*; *Играта в обучението по руски език*; *Странознание на Русия*; *Руски език за икономисти*; *Руски език като втори чужд* (за специалност Туризъм); *Практически руски език за студенти педагози*; *Практически руски език за студенти русисти*, които са основание за висока оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата. Налице е напълно достатъчна аудиторна заетост, съответстваща на изискванията за заемане на длъжността „професор“.

Представеният хабилитационен труд „Игра в обучении русскому языку как иностранному. Исследование игры как образовательного феномена“, издаден през 2017 г. от „Еврошкола“ – Москва е първото българско комплексно изследване, посветено на обучаващата игра като образователен феномен в контекста на водещи световни езикови практики – безспорно иновативно, оригинално, многоаспектно и приносно за лингводидактиката. Във фокуса на внимание на авторката е геймификацията като основна характеристика на съвременното чуждоезиково обучение и българският опит в чуждоезиковото обучение върху материали от руския език като чужд, преподаван в българскоезична среда на деца и възрастни. Представена е нова методология за активно използване на играта като необходима форма на организация на учебния процес и образователна ценност в езиковото обучение на различни образова-

телни степени и нива на владеене на езика. Полезни за практиката са анализираниите разнообразни игрови технологии, ценните методически указания и игрови упражнения, които в съчетание с традиционни методи и иновационни технологии в подходящо времево съотношение биха разнообразили и оптимизирали успешното развитие на комуникативната компетентност, без значение от възрастовата характеристика на обучаемите. Приложените примери на игрови занятия могат да бъдат адаптирани и в преподаването на други чужди езици.

Практико-приложното учебно пособие, разработено в съавторство с Анна Деянова-Атанасова „Русский язык как иностранный в детском саду (методическое пособие для учителей)“, София, 2013, 195 стр., ISBN 978-954-8885-14-0 анализира игровото взаимодействие в теорията и практиката на преподаване на руския език като чужд в детската градина.

Научните публикации на доц. д-р Илка Бирова са групирани в 3 тематични области и са свидетелство за нейните разностранни научни интереси и уменията ѝ да се справя успешно с различна лингводидактологична и лингвистична проблематика.

Прегледът на многобройните статии, посветени на различни лингводидактични аспекти на езиковата игра, налага извода за важността и обосноваването на нейното активно използване като стимул за развитие не само на устните и писмените речеви умения, но също така и на когнитивните и социалните умения, както и уменията за толерантен диалог между културите.

Специално внимание бих искала да отделя на статиите, осветляващи различни аспекти от проблематиката на руско-българския и българо-руския превод, базирани на личен преводачески, преподавателски и изследователски опит както във филологическа, така и в нефилологическа аудиторна среда. Като съзвучно със собствената ми позиция мога да посоча разбирането за превода като лингвокултурен феномен, изискващ от преводачите висока езикова и социокултурна компетентност, независимо от стила и жанровата характеристика на изходния текст – художествен, разговорен, рекламен, делови или професионално специфичен. Публикациите, посветени на въпросите на превода, представят преводачески наблюдения и полезни преводачески практики, базирани на виждането за превода като творческа лаборатория и езикова игра.

Изследванията на доц. д-р Илка Бирова в сферата на лингводидактиката и превода се отличават със задълбочен творчески и новаторски подход и имат безспорна теоретична и практическа значимост.

Сред основните достойнства на респектиращата по обем и качество научна продукция на доц. д-р Илка Бирова, нейна лична заслуга, са: иновативен интердисциплинарен подход, оригиналност на научното търсене, модерна методология, задълбоченост на научния анализ,

безупречна аргументация на обобщенията, креативност в извеждането на нови идеи и предлагане на доказано полезни практики и работещи образователни модели в сферата на чуждоезиковото обучение изобщо, не само на обучението по руски език като чужд.

Депозираните за участие в конкурса материали представят кандидата като успешен преподавател и сериозен изследовател в областта на методиката на обучението по руски език като чужд и в сферата на лингводидактиката като цяло, както и в областта на превода.

3. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични забележки към предоставените документи и формулираните от кандидата научни приноси..

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, с които доц. д-р Илка Бирова участва в настоящия конкурс, съответстват на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и съответния правилник на СУ „Св. Климент Охридски“. Наукометричните показатели са детайлно и достоверно отразени в приложената справка. Всички представени трудове са добросъвестно и изчерпателно анотирани.

След запознаване с представените научните трудове и съдържащите се в тях научни приноси имам всички основания да дам висока оценка на професионалните качества на кандидатката и без съмнение да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да избере доц. д-р Илка Любенова Бирова за „професор“ на СУ „Св. Климент Охридски“, научна област Хуманитарни науки, ПН 2.1. Филология (Руски език – Лингводидактика и превод).

15.06.2023 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Надя Петрова Чернева)